

» dicite illi : » non quia ego dubito, sed ut vos instruamini. « Ite, dicite illi : » quod ego soleo dicere, ab ipso audite : audistis præconem, confirmamini a iudice. « Ite, » dicite illi : Tu es qui venis, an alium expectamus? » Ierunt, et dixerunt ; propter se, non propter Joannem. Et propter illos dixit Christus : « Cæci vident, claudi ambulat, surdi audiunt, leprosi mundantur, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. » Videtis me, agnoscite me : videtis facta, factorem agnoscite. « Et beatus qui » in me non fuerit scandalizatus¹. » Sed de vobis dico, non de Joanne. Nam ut sciremus quia non de Joanne dixit : « Illis abeuntibus cœpit dicere ad turbas de Joanne : » dixit laudes ejus veras verax, veritas.

V. Puto satis istam solutam esse quæstionem. Sufficiat ergo usque ad ejus solutionem perduxisse sermonem. In mente habete pauperes : facite qui nondum fecistis : credite, non perditis ; imo hoc solum perditis, quod non fertis ad quadrigam. Jam reddendum est pauperibus quod obtulistis, qui obtulistis : et multum minus habemus ad summam quam soletis offerre : excutite pigritiam. Ego factus sum mendicus mendicorum. Quid ad me? Ego sim mendicus mendicorum, ut vos numeremini in numero filiorum.

¹ Matth. xi, 6.

SERMO LXVII¹.

De verbis Evangelii Matth. xi : *Confiteor tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus, etc.*

I. SANCTUM Evangelium cum legeretur, audivimus exultasse Dominum Jesum in Spiritu, et dixisse : « Confiteor » tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti » hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis². » Huc usque interim verba Domini, si digne, si diligenter, si quod primum est, pie consideremus, invenimus primitus, non semper cum in Scripturis legimus, confessionem, debere nos intelligere vocem peccatoris. Maxime autem hoc dicendum fuit, et hinc admonenda Charitas Vestra : quia mox ut hoc verbum sonuit in ore Lectoris, secutus est etiam sonus tusionis pectoris vestri, audito scilicet quod Dominus ait : « Confiteor tibi, » Pater. » In hoc ipso quod sonuit, « Confiteor, » pectora tutudistis. Tundere autem pectus quid est, nisi arguere quod latet in pectore, et evidenti pulsu occultum castigare peccatum? Quare hoc fecistis nisi quia audistis : « Confiteor tibi, Pater? Confiteor, » audistis : qui confitetur, non attendistis. Nunc ergo advertite. Si, Confiteor, Christus dixit, a quo longe est omne peccatum ; non solius est peccatoris, sed etiam aliquando laudatoris. Confitemur ergo, sive laudantes Deum, sive accusantes nos ipsos. Pia est

¹ Alias 8 de verbis Domini. — ² Matth. xi, 25.

utraque confessio, sive cum te reprehendis, qui non es sine peccato; sive cum illum laudas, qui non potest habere peccatum.

II. Si autem bene cogitemus, reprehensio tua, laus ipsius est. Quare enim jam confiteris in accusatione peccati tui? in accusatione tui ipsius quare confiteris, nisi quia ex mortuo vivus factus es? Scriptura quippe ait: « A mortuo, quasi qui non sit, perit confessio¹. » Si perit a mortuo confessio, qui confitetur vivit: et si peccatum confitetur, utique a morte revixit. Si peccati confessor revixit a morte, quis eum suscitavit? Nullus mortuus est sui ipsius suscitator. Ille se potuit suscitare, qui mortua carne non mortuus est. Etenim hoc suscitavit quod mortuum fuerat. Ille se suscitavit, qui vivebat in se, in carne autem sua suscitanda mortuus erat. Non enim Pater solus Filium suscitavit, de quo dictum est ab Apostolo: « Propter quod et Deus eum exaltavit²: » sed etiam Dominus se ipsum, id est, corpus suum; unde dicit: « Solvite templum hoc, et in triduo suscitabo illud³. » Mortuus est autem peccator, maxime ille quem moles consuetudinis premit, quasi sepultus est Lazarus. Parum enim erat, quia mortuus; etiam sepultus⁴. Quisquis igitur malæ consuetudinis, malæ vitæ, terrenarum scilicet cupiditatum mole premitur, ita ut in illo jam factum sit, quod in quodam Psalmo miserabiliter dicitur: « Dixit stultus in corde suo: Non est Deus⁵: » fit talis, de quali dictum est: « A mortuo, velut qui non sit, perit confessio. » Quis eum suscitabit, nisi qui remoto lapide clamavit, dicens: « Lazare, prodi foras⁶? » Quid est autem foras prodire, nisi quod occultum erat foras prodere? Qui confitetur, foras prodit. Foras prodire non posset, nisi viveret: vivere non

¹ Eccli. xvii, 26. — ² Philip. ii, 9. — ³ Joan. ii, 19. — ⁴ Id. xi, 17. — ⁵ Psal. xiii, 1. — ⁶ Joan. xi, 43.

posset, nisi resuscitatus esset. Ergo in confessione sui accusatio, Dei laudatio est.

III. Dicit ergo aliquis: Quid prodest Ecclesia, si jam confessor voce Dominica resuscitatus prodit? Quid prodest Ecclesia confitenti, cui Dominus ait: « Quæ solveritis in terra, soluta erunt et in caelo¹? » Ipsum Lazarum attende: cum vinculis prodit. Jam vivebat confitendo; sed nondum liber ambulabat, vinculis irretitus. Quid ergo facit Ecclesia, cui dictum est: « Quæ solveritis soluta erunt? » nisi quod ait Dominus continuo ad Discipulos: « Solvite illum, et sinite abire². »

IV. Sive ergo nos accusemus, sive Deum laudemus, bis Deum laudamus. Si pie nos accusamus, Deum utique laudamus. Quando Deum laudamus, tanquam eum qui sine peccato est, prædicamus: quando autem nos ipsos accusamus, ei per quem resurreximus, gloriam damus. Hoc si feceris, nullam occasionem invenit inimicus, qua te circumveniat ante iudicem. Cum enim tu ipse fueris accusator, et Dominus liberator; quid erit ille nisi calumniator? Merito ille hinc sibi tutelam providit adversus inimicos, non conspicuos, carnem et sanguinem, miserandam potius, quam cavendam³; sed adversus illos inimicos contra quos Apostolus nos hortatur ut armemur: « Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem⁴: » id est, adversus homines quos videtis sævire in vos. Vasa sunt, alius utitur: organa sunt, alius tangit. « Immisit se, inquit, diabolus in cor Judæ, ut traderet Dominum⁵. » Ait aliquis: Quid ergo ego feci? Audi Apostolum: « Neque detis locum diabolo⁶. » Tu mala voluntate locum dedisti: intravit, possedit, utitur. Si locum non dares, non possideret.

¹ Matth. xvi, 19. — ² Joan. xi, 44. — ³ Florus ad Ephes. vi. — ⁴ Ephes. vi, 12. — ⁵ Joan. xiii, 2. — ⁶ Ephes. iv, 27.

V. Ergo nos admonens ait : « Non est nobis colluctatio » adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes » et potestates. » Possit quisque putare adversus reges terræ, adversus potestates sæculi. Quare, ipsi non caro et sanguis? Semel dictum est : « Non adversus carnem et » sanguinem. » Avertere ab omni homine. Qui ergo restant inimici? « Adversus principes et potestates spiritalis ne- » quitiae, rectores mundi. » Quasi plus dedit diabolo et angelis ejus. Plus dedit, rectores mundi appellavit. Sed ne male intelligas, exponit quid sit mundus, cujus sunt illi rectores. « Rectores mundi, tenebrarum harum. » Quid est, mundi, tenebrarum harum? Quibus est rector, dilectoribus suis et infidelibus, plenus est mundus. Has Apostolus appellat tenebras. Harum rectores, diabolus et angeli ejus. Hæ tenebræ non naturales sunt, non incommutabiles sunt : mutantur, et lux efficiuntur; credunt, et credendo illuminantur. Quod cum in eis factum fuerit, audient : « Fuistis enim aliquando tenebræ, nunc autem » lux in Domino¹. » Nam quando tenebræ, non in Domino : iterum quando lux, non in te, sed in Domino. « Quid enim habes quod non accepisti²? » Quia ergo sunt invisibiles inimici, invisibiliter sunt expugnandi. Quippe hostem visibilem vincis feriendo : invisibilem vincis credendo. Visibilis est hostis homo; visibile est et ferire : invisibilis est hostis diabolus; invisibile est et credere. Est ergo pugna invisibilis adversus invisibiles inimicos.

VI. Ab his inimicis quomodo se tutum dicit quidam? Hoc enim cœperam dicere, et necesse habui de istis inimicis aliquanta cum mora tractare. Jam ergo cognitis inimicis, videamus tutelam. « Laudans invocabo Dominum, » et ab inimicis meis salvus ero³. » Habes quid agas. Laudans invoca : sed Dominum laudans invoca. Si enim

¹ Ephes. v, 8. — ² 1 Cor. iv, 7. — ³ Psal. xvii, 4.

te laudaveris, ab inimicis tuis salvus non eris. Laudans invoca Dominum, et ab inimicis tuis salvus eris. Quia quid ait ipse Dominus? « Sacrificium laudis glorificabit » me; et ibi via est, ubi ostendam illi salutare meum¹. » Ubi via? In sacrificio laudis. Noli pedem extra hanc viam mittere. In via esto : a via noli recedere : a laude Domini nec unguem, nedum pedem. Si enim volueris ab hac via deviare, et pro Domino te laudare, non eris salvus ab illis inimicis : quia de ipsis dictum est : « Juxta semitam scan- » dala posuerunt mihi². Quidquid ergo putaveris boni te habere abs te, deviasti a laude Dei. Quid jam miraris, si te seducit inimicus, quando tui ipsius seductor es? Audi Apostolum : « Qui enim putat se aliquid esse, cum nihil » sit, se ipsum seducit³. »

VII. Dominum ergo attende confitentem : « Confiteor » tibi, Pater, Domine cœli et terræ. Confiteor tibi, » laudo te. Laudo te, non accuso me. Quantum autem pertinet ad ipsius hominis susceptionem, tota gratia, singularis gratia, perfecta gratia. Quid meruit homo ille qui Christus est, si tollas gratiam, et tantam gratiam, qua unum oportebat esse Christum, et ipsum esse quem novimus? Tolle gratiam istam, quid Christus, nisi homo? Quid nisi quod tu? Suscepit animam, suscepit corpus, suscepit plenum hominem : coaptat sibi⁴, unam facit Dominus cum servo personam. Quanta ista gratia? Christus in cœlo, Christus in terra : simul Christus et in cœlo et in terra : nec duo Christi, sed idem Christus et in cœlo et in terra. Christus apud Patrem, Christus in utero Virginis : Christus in cruce, Christus apud inferos subveniens quibusdam; ea autem ipsa die Christus in paradiso cum latrone confitente. Et ibi latro quid meruit, nisi quia illam viam tenuit, ubi

¹ Psal. xlix, 23. — ² Id. cxxxix, 6. — ³ Galat. vi, 3. — ⁴ Cod. Cass. vii, fol. 439 : « Coaptavit sibi carnem. »

ostendit salutare suum? A qua tibi pes non exeat. In eo enim quod se accusavit, Deum laudavit, et vitam suam beatam fecit. Præsumpsit quidem a Domino, et ait illi: « Domine, memento mei, dum veneris in regnum tuum¹. » Considerabat enim facinora sua, et pro magno habebat, si ei vel in fine parceretur. Dominus autem continuo, cum ille diceret: « Memento mei: » sed quando? « Cum veneris in regnum tuum. Amen, inquit, dico tibi, hodie » mecum eris in paradiso. » Misericordia obtulit, quod miseria distulit.

VIII. Audi ergo Dominum confitentem: « Confiteor » tibi, Pater, Domine cœli et terræ². » Quid confiteor? In quo te laudo? Hæc enim confessio, ut dixi, laudem habet. « Quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. » Quid est hoc, fratres? A contrario sensu intelligite. « Abscondisti hæc, inquit, » a sapientibus et prudentibus: » et non dixit: Revelasti ea stultis et imprudentibus: sed ait: « Abscondisti quidem a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. » Sapientibus et prudentibus irridendis, arrogantibus falso grandibus, vere autem tumentibus, opposuit non insipientes, non imprudentes, sed parvulos. Qui sunt parvuli? Humiles. Ergo, « Abscondisti hæc a sapientibus » et prudentibus. » Nomine sapientium et prudentium, superbos intelligi, ipse exposuit, cum ait: « Revelasti ea » parvulis. » Ergo, Abscondisti non parvulis. Quid est, non parvulis? Non humilibus. Quid est, non humilibus, nisi superbis? O via Domini! Aut non erat, aut latebat, ut revelaretur nobis. Unde Dominus exultavit? Quia revelatum est parvulis. Debemus esse parvuli; nam si volerimus esse magni, quasi sapientes et prudentes, non nobis illud revelatur³. Qui sunt magni? Sapientes et pru-

¹ Luc. xxiii, 42. — ² Matth. xi, 25. — ³ Flor. ad Rom. i.

dentis. « Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt⁴. » Habes remedium a contrario. Si dicendo te esse sapientem stultus factus es, dic te stultum, et sapiens eris. Sed dic, dic, et intus dic: quia sic est ut dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, et coram Deo non dicere. Prorsus quod ad te ipsum pertinet, quod ad tua, tenebrosus es. Quid est enim aliud, esse stultum, nisi esse tenebrosum in corde? Denique de illis sic ait: « Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. » Antequam hoc dicerent, quid rursus? « Et obscuratum est insipiens cor eorum⁵. » Dic quia tu tibi lumen non es. Ut multum, oculus es; lumen non es. Quid prodest patens et sanus oculus, si lumen desit? Ergo dic, a te tibi lumen non esse; et clama quod scriptum est: « Tu illuminabis lucernam meam, » Domine: lumine tuo, Domine, illuminabis tenebras » meas⁶. » Meæ enim nihil nisi tenebræ: tu autem lumen fugans tenebras, illuminans me: non a me mihi lumen existens, sed lumen non participans, nisi in te.

IX. Sic et Joannes amicus sponsi, Christus putabatur, lumen putabatur. « Non erat ille lumen, sed ut testimonium perhiberet de lumine⁴. » Quod autem erat lumen? Erat lumen verum. Quid est verum? « Quod illuminat omnem hominem. » Si verum lumen quod illuminat omnem hominem; ergo et Joannem recte dicentem, recte confitentem: « Nos autem de plenitudine ejus accepimus⁵. » Vide si aliud dixit, quam: « Tu illuminabis lucernam meam, » Domine. » Denique jam illuminatus, testimonium perhibebat. Propter cæcos, lucerna diei testimonium perhibebat. Vide quia lucerna est: « Vos, inquit, misistis ad » Joannem, et voluistis exultare ad horam in lumine » ejus: ille erat lucerna ardens et lucens⁶. » Ille lucerna,

¹ Rom. i, 22. — ² Ibid. 21. — ³ Psal. xvii, 29. — ⁴ Joan. i, 8. — ⁵ Ibid. 16. — ⁶ Id. v, 33.

hoc est, res illuminata, accensa ut luceret. Quæ accendi potest, potest et extingui. Sed ut non extinguatur, ventum superbiæ non patiat. Ergo, « Confiteor tibi, Pater, » Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, » lumen se putantibus, et tenebræ erant; et eo quod tenebræ erant, et lumen se putabant, nec illuminari potuerunt. Illi autem qui tenebræ erant, et tenebras se esse confitebantur, parvuli erant, non magni; humiles erant, non superbi. Recte ergo dicebant: « Tu illuminabis lucernam meam, Domine. » Se agnoscant, Dominum laudabunt, a via salutari non recedebant. « Laudantes Dominum invocabant, et ab inimicis » suis salvi erant¹. »

X. **Conversi ad Dominum Deum Patrem omnipotentem, puro corde ei, quantum potest parvitas nostra, maximas atque uberes gratias agamus, precantes toto animo singularem mansuetudinem ejus, ut preces nostras in beneplacito suo exaudire dignetur; inimicum a nostris actibus et cogitationibus sua virtute expellat, nobis multiplicet fidem, gubernet mentem, spirituales cogitationes concedat et ad beatitudinem suam perducatur, per Jesum Christum Filium ejus. Amen.**

¹ Psal. xvii, 4.

SERMO LXVIII¹.

Item de verbis Evangelii Matth. xi: *Confiteor tibi, Pater, Domine cœli et terræ, etc.*

I. **AUDIVIMUS** Filium Dei dicentem: « Confiteor tibi, » Pater, Domine cœli et terræ. » Quid ei confitetur? In quo eum laudat? « Quia abscondisti, inquit, hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis². » Qui sunt sapientes et prudentes? Qui parvuli? Quæ ille occultavit sapientibus et prudentibus, et revelavit parvulis? Sapientes et prudentes illos significat, de quibus Paulus dicit: « Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor hujus sæculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi³? » Etiam nunc adhuc fortasse quæris, qui sunt isti. Forte illi sunt, qui multum de Deo disputantes, falsa dixerunt: inflati doctrinis suis, Deum invenire et cognoscere minime potuerunt, et pro Deo, cujus est incomprehensibilis invisibilisque substantia, putaverunt Deum esse aërem, ætherem, Deum esse solem, Deum esse aliquid quod sublimeret eminent in creatura. Attendentes enim magnitudines et pulchritudines et fortitudines creaturarum, ibi remanserunt, Creatorem non invenerunt.

II. **Arguit illos liber Sapientiæ ubi dicitur:** « Si enim » tantum potuerunt valere, ut possent æstimare sæculum, quomodo ejus Dominum non facilius invenerunt⁴? »

¹ Alias de Diversis 21. — ² Matth. xi, 25. — ³ 1 Cor. i, 20. — ⁴ Sap. xiii, 9.

Accusati sunt, consumentes tempora sua, et occupationes disputationum suarum in perscrutanda et quodam modo metienda creatura : quæsierunt meatus siderum, intervalla stellarum, itinera coelestium corporum, ita ut computationibus quibusdam ad eam scientiam pervenirent, ut prædicerent defectum solis, defectum lunæ; et quando prædicerent eveniret, eo die, et ea hora, tantum et tanta parte, ex quanta parte illi prædixerant. Magna industria, magna solertia. Sed ibi Creatorem scrutati sunt positum non longe a se, et non invenerunt. Quem si invenissent, haberent apud se. Optime itaque et rectissime accusati sunt, qui potuerunt investigare numeros siderum, intervalla temporum, defectum luminum cognoscere et prædicere : recte accusati sunt, quoniam a quo ista facta atque ordinata sunt, non invenerunt, quia quærere neglexerunt. Tu autem non valde cura, si gyros siderum et coelestium terrenorumve corporum numeros ignores. Vide pulchritudinem mundi, et lauda consilium Creatoris. Vide quod fecit, ama qui fecit : tene hoc maxime. Ama qui fecit : quia et te ipsum amatorem suum ad imaginem suam fecit.

III. Ergo quia est mirum, quia talibus sapientibus occupatis circa creaturas, qui Creatorem negligenter quærere voluerunt, nec invenire potuerunt, abscondita sunt illa de quibus dixit Christus : « Abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus : » mirabilius est sapientes et prudentes deprehensos etiam qui cognoscere potuerunt. « Revelatur enim, inquit, ira Dei de cælo super omnem impietatem et injustitiam hominum, qui veritatem in iniquitate detinent ¹. » Quæris fortasse quam veritatem detineant in iniquitate? Quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Unde manifestum est? Sequitur, et dicit :

¹ Rom. 1, 18.

« Deus enim illis manifestavit ¹. » Adhuc quæris quomodo manifestaverit eis, quibus legem non dedit? Quomodo ergo? « Invisibilia enim ejus a constitutione mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur ². » Fuerunt ergo quidam, non sicut Moyses famulus Dei, non sicut multi Prophetæ ista intuentes et intelligentes, adjuti Spiritu Dei, quem Spiritum fide hauserunt, faucibus pietatis biberunt, ore interioris hominis ructuaverunt. Non ergo tales : sed fuerunt alii dissimiles, qui per istam creaturam potuerunt pervenire ad intelligendum Creatorem, et dicere de his quæ fecit Deus : Ecce quæ fecit, gubernat et continet ; ille ipse qui fecit, implet sua præsentia ista quæ fecit. Potuerunt hoc dicere. Nam ipsos et in Actibus Apostolorum commemoravit Paulus : ubi cum dixisset de Deo : « In illo enim vivimus et movemur et sumus ³ ; » quoniam apud Athenienses loquebatur, ubi isti doctissimi extiterant, adjunxit continuo : « Sicut et quidam secundum vos » dixerunt. » Non est leve quod dixerunt : « Quoniam in Deo » vivimus et movemur et sumus. »

IV. Unde ergo dissimiles? unde vituperati? unde recte accusati? Audi Apostoli verba, quæ dicere cœperam : « Revelatur, inquit, ira Dei de cælo super omnem impietatem, » et eorum scilicet qui legem non acceperunt : « Super omnem impietatem et injustitiam hominum, qui veritatem in iniquitate detinent. » Quam veritatem? « Quia » quod notum est Dei, manifestum est in illis. » Quo manifestante? « Deus enim eis manifestavit. » Quomodo manifestavit? « Invisibilia enim ejus a constitutione » mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque virtus ejus et Divinitas. » Quare manifestavit? « Ut sint inexcusabiles. » Si manifestavit, ut sint inexcusabiles, unde ergo culpabiles?

¹ Rom. 1, 19. — ² Ibid. 20. — ³ Act. xvii, 28.

» Quia cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt. »

V. Quid est quod dicis : « Non sicut Deum glorificaverunt? Nec gratias egerunt. » Hoc est ergo glorificare Deum, gratias agere Deo? Hoc sane. Quid enim pejus, si ad imaginem creatus, cognito Deo eris ingratus? Hoc est prorsus, hoc est, glorificare Deum, gratias agere Deo. Norunt fideles ubi et quando dicatur : « Gratias agamus Domino » Deo nostro². » Quis autem gratias agit Deo, nisi qui sursum cor habet ad Dominum? Ergo illi culpabiles qui sunt inexcusabiles, « Quia cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt, nec gratias egerunt. » Sed quid? « Sed evanuerunt in cogitationibus suis. » Unde evanuerunt, nisi quia superbi fuerunt? Evanescit et fumus in altum surgendo, et magis ignis lucet et roboratur humiliter apprehendendo. « Evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum. » Etiam fumus, cum sit igne altior, obscurus est.

VI. Denique attende quod sequitur, et vide unde tota causa pendeat : « Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. » Sibi arrogando quod præstiterat Deus, tulit quod dederat Deus. Ergo superbis ipse abscondit se, qui per creaturam diligenter scrutantibus Creatorem insinuaverat non nisi se. Bene ergo Dominus : « Abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus : » sive ab illis qui multiplicibus disputationibus et solertissima inquisitione ad investigationem creaturæ pervenerunt, sed Creatorem minime cognoverunt; sive ab illis, qui cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt et gratias egerunt, et videre perfecte aut salubriter non potuerunt, quia superbi fuerunt. « Abscondisti ergo hæc a sapientibus et prudentibus, » et revelasti ea parvulis. » Quibus parvulis? Humilibus.

¹ Rom. 1, 18-21. — ² Præfat. Can. Missæ.

Dic super quem requiescit Spiritus meus? « Super humilem et quietum et trementem verba mea¹. » Hæc verba Petrus tremuit; Plato non tremuit. Teneat piscator, quod perdidit nobilissimus disputator. « Abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. » Abscondisti superbis, et revelasti humilibus. Quæ sunt ipsa? Non enim cum hoc diceret, cælum et terram attendebat, et quasi manu demonstrabat, cum diceret hæc. Quis enim non videt hæc? « Vident boni, vident mali : Quia facit solem suum oriri super bonos et malos². » Quæ sunt ergo ista? « Omnia mihi tradita sunt a Patre meo³. »

SERMO LXIX⁴.

De verbis Evangelii Matth. xi : *Vent ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, etc.*

I. AUDIVIMUS in Evangelio Dominum exhilaratum Spiritu dixisse Deo Patri : « Confiteor tibi, Pater, Domine » cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Ita Pater, quoniam sic placitum est coram te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo : et nemo agnoscit Filium, nisi Pater; neque Patrem quis agnoscit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare⁴. » In clamando laboramus, in audiendo laboratis. Audimus ergo eum qui sequitur, et dicit : « Venite ad me omnes qui laboratis⁵. » Quare enim omnes labo-

¹ Isaï. LXVI, 2. — ² Matth. v, 45. — ³ Id. xi, 27. — ⁴ Alias 10 de verbis Domini. — ⁵ Matth. xi, 25-27. — ⁶ Ibid. 28.

raus, nisi quia sumus homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias? Sed si angustantur vasa carnis, dilatentur spatia charitatis. Quid ergo dicit: « Venite ad me omnes qui laboratis, » nisi ut non laboretis? Denique promissio ejus in promptu est: quoniam laborantes vocavit, quærerent forte qua mercede vocati sunt: « Et ego vos, inquit, reficiam. »

II. « Tollite jugum meum super vos, et discite a me¹: » non mundum fabricare, non cuncta visibilia et invisibilia creare, non in ipso mundo miracula facere, et mortuos suscitare: sed, « Quoniam mitis sum et humilis corde. » Magnus esse vis, a minimo incipe. Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Et quantam quisque vult et disponit superimponere molem ædificii, quanto erit majus ædificium, tanto altius fodit fundamentum. Et fabrica quidem cum construitur, in superna consurgit: qui autem fodit fundamentum, ad ima deprimitur. Ergo et fabrica ante celsitudinem humiliatur, et fastigium post humiliationem erigitur.

III. Quod est fastigium construendæ fabricæ, quam molimur? Quo perventurum est cacumen ædificii? Cito dico, usque ad conspectum Dei. Videtis quam excelsum est, quanta res est, conspicerere Deum. Qui desiderat, et quod dico, et quod audit intelligit. Promittitur nobis conspectus Dei, veri Dei, summi Dei. Hoc enim bonum est, videntem videre. Nam qui colunt falsos deos, facile illos vident: sed eos vident, qui oculos habent, et non vident. Nobis autem promittitur visio Dei viventis et videntis, ut illum Deum videre concupiscamus, de quo dicit Scriptura: « Qui plantavit aurem, nonne audiet? qui finxit oculum, nonne considerat²? » Non ergo audit, qui tibi fecit unde audias? et non videt, qui creavit unde videas?

¹ Matth. xi, 29. — ² Psal. xciii, 9.

Bene in ipso Psalmo præloquitur et dicit: « Intelligite ergo » qui insipientes estis in populo, et stulti aliquando sapite¹. » Multi enim propterea mala faciunt, dum putant quod non videantur a Deo. Et difficile est quidem, ut eum credant videre non posse: sed putant nolle. Pauci inveniuntur tantæ impietatis, ut impleatur in eis quod scriptum est: « Dixit stultus in corde suo: Non est Deus². » Insania ista paucorum est. Sicut enim magna pietas, paucorum est: ita et magna impietas, nihilo minus paucorum est. Hoc autem quod dico, turba dicit: Ecce modo inde cogitat Deus, ut sciat quid facio in domo mea, et curat Deus quid velim agere in lecto meo? Quis dicit: « Intelligite qui insipientes estis in populo, et stulti aliquando sapite. » Tu homo cum sis, quia laboras si omnia domus tuæ noveris et pertineant ad te omnia verba, omnia facta servorum tuorum, putas et Deum sic laborare ut attendat ad te, qui non laboravit, ut crearet te? Oculum in te non intendit suum, qui fecit tuum? Non eras, et creavit te ut esses: non te curat, cum jam sis, qui vocat ea quæ non sunt, tanquam sint³? Non ergo tibi hoc promittas. Velis, nolis, videt te; et ab ejus oculis non est ubi abscondas te. Si enim ascenderis in cælum, ibi est: si descenderis in infernum, adest. Laboras, nolens recedere a factis malis, et volens non videri a Deo. Magnus labor. Facere vis mala quotidie, suspicaris te non videri? Audi Scripturam dicentem: « Qui plantavit aurem, nonne audiet? » qui finxit oculum, nonne considerat? » Ubi mala facta tua abscondis ab oculis Dei? Si non vis recedere ab ipsis, multum laboras.

IV. Audi dicentem: « Venite ad me omnes qui laboratis. » Non finis laborem fugiendo. Ab illo eligis fugere, non ad illum? Inveni quo, et fuge. Si autem propterea

¹ Psal. xciii, 8. — ² Id. xiii, 1. — ³ Rom. iv, 17. — ⁴ Psal. xciii, 9.

non potes ab illo fugere, quia ubique præsens est; de proximo fuge ad Deum, qui præsens est, ubi stas. Fuge. Ecce fugiendo excessisti cœlos, ibi est: descendisti ad inferos, ibi est: quascumque terrarum solitudines elegeris, ibi est qui dixit: « Cœlum et terram ego impleo¹. » Ergo si cœlum et terram ipse implet, et quo fugere ab illo non est; noli laborare: fuge ad præsensem, ne sentias venientem. Præsume te visurum bene vivendo, a quo videris et male vivendo. Male enim vivendo videri potes, videre non potes: bene autem vivendo et videris, et vides. Quanto enim te familiarius videbit qui coronat dignum, qui misericorditer vidit ut vocaret indignum? Nathanaël ait Domino, quem nondum sciebat: « Unde me nosti? » Ait ei Dominus: « Cum esses sub arbore ficī, vidi te². » Videt te Christus in umbra tua: non te videbit in luce sua? Quid est enim: « Cum esses sub arbore ficī, vidi te? » Quid sibi hoc vult? quid significat? Recordare originale peccatum Adæ, in quo omnes morimur. Quando primo peccavit, de foliis ficulneis succinctoria sibi fecit³, significans in illis foliis pruritum libidinis, quo peccando pervenit. Inde nascimur, sic nascimur, in carne peccati nascimur, quam sola sanat similitudo carnis peccati. « Ideo misit Deus Filium suum » in similitudinem carnis peccati⁴. » Inde venit, sed sic non venit. Non enim eum Virgo libidine, sed fide concepit. Venit in Virginem, qui erat ante Virginem. Quam creavit elegit, quam eligeret creavit. Attulit Virgini foecunditatem, non abstulit integritatem. Qui ergo sine pruritu foliorum ficus venit ad te, cum esses sub arbore ficī, vidit te. Para te videre sublimiter, a quo visus es misericorditer. Sed quia magnum fastigium est, de fundamento cogita. Quo, inquis, fundamento? Disce ab illo, quoniam mitis est, et humilis corde. Hoc in te fodi fundamentum humi-

¹ Jerem. xxiii, 24. — ² Joan. i, 48. — ³ Gen. iii, 7. — ⁴ Rom. viii, 3.

litatis, et pervenies ad fastigium charitatis. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO LXX¹.

Rursum de verbis Eyangeli Matth. xi: *Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos, etc.*

I. MIRUM quibusdam videtur, fratres mei, cum audiunt Dominum dicentem: « Venite ad me omnes qui laboratis, » et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum » meum super vos, et discite a me quoniam mitis sum et » humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. » Jugum enim meum lene est, et sarcina mea levis est²: » et considerant eos qui jugum ipsum intrepida cervice subierunt et illam sarcinam mansuetissimis humeris acceperunt, tantis agitari et exerceri difficultatibus hujus sæculi, ut non a laboribus ad quietem, sed a quiete ad laborem vocati videantur: cum et Apostolus dicat: « Omnes qui » volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur³. » Ait ergo aliquis: Quomodo jugum lene est, et sarcina levis, quandoquidem illud jugum et sarcinam ferre, nihil est aliud, quam pie vivere in Christo? Et quomodo dicitur: « Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, » et ego reficiam vos: » ac non potius dicitur: Venite qui vacatis, ut laboretis? Nam et vacantes invenit, quos conduxit in vineam⁴, ut ferrent æstum diei. Et sub

¹ Alias 9 de verbis Domini. — ² Matth. xi, 28-30. — ³ 2 Tim. iii, 12. — ⁴ Matth. xx, 4.